ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՊՕԼԻՍ — ՏԱՐԻ — ԹԻՒ — 628 — ՇԱԲԱԹ — 11 — ՀՈՒՆՎԱՐ 1864

Տարեկան գինն է 6 Արծաթ Մեճիտիէ։
Վեցամսեայ 3 1/4 „ „
Մէկ ծանուցումը տողին 2 ղուրուշ է
Առաքագրութիւնները կանխիկ են։
Առաքագրութիւնները ամեն ամսոյ 1ին և 15ին կը սկսին։

ԱԱՐԱՐԱՏ

ԼՐԱԳԻՐ

Դուրս եկած լրագիրներուն ճամբու ծախքը առնողին վրայ է։
Լրագրոյս վերաբերեալ ճանակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն Խմբագրին պիտի ուղղուի. եւ առնց ճամբու ծախքի խրկողին վրայ է։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՐԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՊՕԼԻՍ 11 ՀՈՒՆՎԱՐ

Է. ՕՐԴ

Ս. Ծննդեան տօնին և մեր գործակալներին ոմանց հիւանդութեան պատճառաւ լրագրոյս տպարանը քանի մը օր գոց մնալուն, այս շաբթու կէս թերթի կրցանք հանել։

ՊՕՐՍԱՅԻՆ ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐԸ

Փարիզ 18 յունվ.

Օսմանեան Բոնասլիսէ՝ 47 46 1/8
Փոխառութիւն 1865ի՝ 557 50
Օսմանեան Պանքա՝ 683։

Լոնտրա 18 յունվ.

Օսմ. փոխառութիւն 1858ի՝ 69 1/4 70 1/4
Փոխառութիւն 1862ի՝ 66 1/4 67 1/4
Օսմանեան Բոնասլիսէ՝ 46 1/8 46 1/8։

Փարիզ 19 յունվար.

Օսմանեան Բոնասլիսէ՝ 469/16 46 1/8
Փոխառութիւն 1865ի՝ 558 75
Օսմանեան Պանքա 585։

Լոնտրա 19 յունվար.

Օսմ. փոխառութիւն 1858ի՝ 69 1/2 70
Օսմ. փոխառութիւն 1862ի՝ 66 1/2 67
Օսմ. Բոնասլիսէ 46 1/8 46 3/8։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզ 19 յունվար.

«Բոլէնհակէն յունվար 19 թուով եկած հեռագրագրերը կը հաստատեն թէ Տանիմարքային կառավարութիւնը չէ ընդուներ Աւստրիոյ և Բրուսիոյ կառավարութեանց վերջնական առաջարկութիւնը՝ որով Նոյեմբերի սահմանագրութեան ջնջուիլը կը պահանջէին։»

Թնդանօթը թերևս արդէն որոտալ սկսած է Շլեզվիկի գքսութեան մէջ։ Սովորական ձամբով եկած վերջին լուրերուն ժամանակը՝ դեռ Աւստրիա և Բրուսիա բանակցութիւն կընէին Տանիմարքայի հետ և դեսպանական մէջցները դեռ ապառած չէին։ բայց վերոյիշեալ հեռագրագրին նայելով, բանակցութեանց գործը ընդհատեր և խօսքը թնդանօթին ճնացեր է։

Ինչպէս որ նախընթաց թիւերով ծանուցեր ենք, Գերմանական դաշնակցութեան զօրքերն արդէն Հոլշթէյնի գրաւութիւնը գրաւած են առանց պատերազմի, բայց Շլեզվիկի գքսութեան երկիրը դեռ չեն կրցած մանել։ Տանիմարքացիք Լյտեր գետին եզերքը բռներ են, և իրենց զօրութեանց մեծ մասը որ 60000 մարդու կը հասնի՝ Շլեզվիկի և Ֆրիսէ երկրամասի մէջ տեղը գումարեր են պաշտպանողական ամուր դիրքի մը մէջ։

Իսկ դաշնակցութեան զօրքերը կը բաղկանան առայժմ 12000 Սաքսոնիացիներէ և Հանովրացիներէ, 25000 Աւստրիացիներէ, և 32000 Բրուսիացիներէ. բայց վերջին լուրերուն նայելով, Աւստրիոյ և Բրուսիոյ կառավարութիւնները 30000 ալ պահեստի զօրք կը զրկեն եղեր Հոլշթէյնի սահմանագլուխը։

Իրաց այս ծանր վիճակը մեծ յուզմունք պատճառած է Անգլիոյ մէջ, և հոն ալ խաղաղութեան հաստատումն յոյսերը կորսուած են։ Պառավարութիւնը՝ Տանիմարքայի ամրողջութեան վասնզը տեսնելով, Պալթիկի կողմը նաւատորմիղ մը զրկելու կը պատրաստուի։

Իսկ Պաղեստինի առ այժմ չեղած կեցած՝ գործին ընթացքը կը դիտէ։

Պաղեստինի Խաթոլիկ լատինը կը ծանուցանէ թէ Պաղեստինոյ ոսոիկանութիւնը չորս կասկածելի օտարազգիներ բռներ է, որոնք Անգլիայէն Փարիզ կերթան եղեր։ Ցիշեալ անձանց վրայէն խել մը անգրեկան վառօդ, չորս դաշոյն, չորս վերհաւուածեան ատրճանակ, չորս հրացանաւոր ճարտարարէն գաւազան, փոստոր, քանի մը մէթրօ երկայնութեամբ պարարոյներ, և ութ հատ Օրսինի ռումբ։ Մէկուն բանթալօնին մէջէն ալ նամակ մը մը եղեր է Լենարայէն գրուած, որ բռնուողներուն և սարքագրողին չար դիտաւորութիւնները կը յայտնէ։ Ասոնց երեքն Խաալցի են, իսկ չորրորդը սուտ անուան մը տակ ինքզինք կը ծածկէ։ Երկուքը խիստ բարեկիրթ անձինք կերևին։ Ցիշեալ անձինքը քննութեան ներքև են, և մէկն արդէն իրենց գաւազրութեան նպատակը խոստովաներ է։

Քրիթուէն յունվար 4/16 թուով լուր կուգան թէ՝ անգլիացիք՝ առանց ակնջ կախելու յունաց բողոքներուն՝ Քրիթի ամրութիւնները քանդել սկսեր են։ բայց ամե՞նն ալ պիտի քանդեն թէ մէկ քանին՝ դեռ յայտնի չէ։

Ցիշեալ կղզւոյն մէջ գտնուած անգղեսցի պահապան զօրքերն ալ Մալթա և Գիբրալթար երթալու կը պատրաստուին։

Սպանիոյ Մադրիտ մայրաքաղաքն հրատարակուած Լօվէտասէս անուն լրագիրը դատաստանի քաշուելու յօդուած մը հրատարակելուն համար, որուն մէջ ըսուած է թէ կրօնական ազատութիւնը խիստ օգտակար միջոց մը կրնայ ըլլալ օտար երկիրներէ Սպանիա գացող գաղթականութիւնները դիւրացնելու։

Պաղեստինի Մոնիթէօր լրագիրն օգոստափառ Ինքնակալին առ Ա. Սաբօլէոն կայսր գրած նամակին հետ մայրաքաղաքիս գաղղիական դեսպան տը Մութիէ Մարքիզին հեռաւոր ծանուցագիրը կը հրատարակէ, որ օգոստափառ Սուլթանին ներկայանալուն և Լյոնին Ա. վերհափառութեան հետ ըրած խօսակցութեան պատմութիւնն է։

Դեսպանը Նապոլէոն կայսրը նամակը Ա. Սուլթանին տուած ժամանակ անոր իմաստը հանդուցեալ հասկրցուց։

Ա. Սուլթանը պատասխանեց. «Այսոր իսրհրդին վճռութիւնը կը ճանչեմ, և մեծապէս շնորհակալ եմ Լյոնին վերհափառութենէն՝ այս նամակին ինձ գրելուն համար։ Ձեմ կրնար երկրային Այսոր ինձ համար ունեցած զգացմանցը վրայ։ և համոզուած եմ որ բոլոր Օսմանեան ազգն ալ՝ վերջին ծայր ուրախ պիտի ըլլայ Լյոնին վերհափառութեան ինձ ըրած այս առաջարկութեան վրայ։

«Մեծ բարերարդութիւն պիտի համարիմ ինձ որ այս առթիւ տեսակցութիւն պիտի ընեմ Այսոր պէս վերհափառի մը հետ, որուն վրայ խորին բարեկամութիւն ունիմ. և միանգամայն Փարիզի պէս գեղեցիկ մայրաքաղաք մը պիտի տեսնեմ։ Բայց եթէ կարող ըլլայի նախապէս գիտնալ թագաւորաց ժողովին մէջ ըլլալիք խորհրդակցութեանց հիմերը, թերևս աւելի յաւ կեղծար։ վասն զի այն ժամանակ գործին իսկական տեղեկութիւն ունենալով՝ ես ալ ինչ ընելքս կը գիտնայի։»

Դեսպանն անմիջապէս սա պատասխանը տուաւ. «Այսորն իր նամակին մէջ յայտնած ըլլալով որ թագաւորաց ժողովին գործերուն վրայ կանխակալ խորհուրդ մը չունի, չէր կրնար ծրագիր մը շինել։ Բաւական սեպեց միայն Եւրոպայի վառանգալեց կացութիւնն իր դաշնակից վերհապետներուն ցոյց տալ, անոնց խնամութեանը վստահելով։ Խորհրդակցութեան նիւթ ըլլալիք կէտերուն նախապէս որոշում մը ժողովին կի՛նայ, և Այսորն ամեն խնդրոց առաջարկութեանն ու լուծմանը համար ընդհանուր խորհրդակցութիւն մը հրաւիրելովը՝ ամեն շահերու բաւական ապահովութիւն տուած է։»

Սուլթանը պատասխանեց. «Իմ ըրած դիտողութիւնս բնաւ ընդդիմութեան միտք մը չէր ծածկեր։ Դեսպանին տուած բացատրութիւններովը կը հասկնամ հիմա որ խորհրդակցութեանց նիւթ ըլլալիք կէտերը կանխաւ գիտնալն արդարև դժուարին է։

«Ուրեմն կընդունիմ Այսորի ինձ ըրած հրաւէրը։ բայց որովհետև մինակ իմ Պաղեստինի երթալս բաւական չըլլար, ուստի երբոր ուրիշ վերհապետները Փարիզ երթան, ես ալ կերթամ։

«Վերջապէս, ըսաւ Վ. Սուլթանը ոմնդելով մը, կասկածեմ Ձ. դեսպանին որ անեկմիտ ըլլայ թէ ազգայասէր մը գումարուի նէ, Տաճկաստան վերջինը չըլլար ներկայ գտնուողներուն մէջ։»

Դեսպանը շնորհակալութիւն յայտնեց Վ. Սուլթանին այս խօսքերուն համար, և Սրին վերհափառութիւնը խօսքը վերջացուց՝ ըսելով.

«Դեսպանին ինձ մատուցած նամակին պատասխանը պիտի գրեմ. և Այսորն ամեն մասամբ գոհ պիտի ըլլայ տալիք պատասխանէս։»

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Օգոստափառ Ինքնակալը Տատեան վեհանշուք Սիմոն էֆենտիին երկրորդ կարգի պաշտօնատարութեան երկրորդ տարիձանը շնորհեց։

Այսորերական հրամանաւ՝
Պաղատոյ նախկին կուսակալ Ահմէտ Թեվֆիք փաշան Լենկիւրիի կուսակալ անուանեցաւ։

Փարիզի օսմանեան նախկին դեսպան Ալի փաշան Գոնիայի կուսակալ անուանեցաւ։

Տրապիզոնի նախկին կուսակալ Հէլմի փաշան օսմանեան Արշիպեղագոսի կղզեաց կառավարիչ անուանեցաւ։

Լրագրոյս 620 թուով հրատարակուած ծանուցման համեմատ՝ երեքշաբթի իրիկուն Մուրատ Ռափայէլեան ընկերութեան տարեկան հացկերոյթը խիստ վայելուչ և շքեղ կերպով կատարուեցաւ Բերա Պալաբրի խանութը։

Պատշաճաւոր աւելի ընկերք, ամենայն Մուրատեան և Ռափայէլեան վարժարանաց վաղեմի աշակերտք, և քանի մ՝ալ պատուոյ անդամք ներկայ էին կոչունքին։

Կերակրոյն վերջը, մեծայարգ Գ. Սրապիոն Հէքիմեան, որ ընկերութեան նախագահն է, բաժակ առաջարկեց 'ի կենդանութիւն վերհափառ Ինքնակալին և իր արժանընակիր պաշտօնեայներուն՝ որ անսահման ազատութիւն պարգևած են ուսումնական հաստատութեանց զարգացմանը։ Երկրորդ բաժակ մը առաջարկուեցաւ 'ի յիշատակ Ս. Մուրատայ և Ռափայէլի, բարեյիշատակ հիմնադրաց վերոյիշեալ երկու վարժարաններուն։ Յետոյ Մխիթարեան միաբանութեան, Հայ ազգին անտեսական և արուեստական յառաջադիմութեանը, Մուրատ—Ռափայէլեան ընկերութեան և ներկայ գտնուող կոչնականաց համար բաժակներ խմուեցան։

Ի վերջոյ մեծարգոյ Աուսուֆեան Տիգրան ազան առեղծանութիւն մը ըրաւ՝ Հայ ազգին համակրութիւնը յայտնելով վերոյիշեալ երկու վարժարանաց վերայ, և ընդհանուր գաստիարակութեան զարգանալուն օգուտները ցուցնելով։

Այսպէս ազնուական, սիրալիր և անկեղծ զուարթութեամբ կատարուեցաւ այս համազգային կոչունքը 'ի պատիւ յիշատակի երկու մեծանուն ազգայնոց, որ ազգիս ամենէն կարևոր և կենսական կարօտութիւնը լրացնելու բարերարութեամբ իրենց անունը յաւիտեան անմահացուցին։

Տրապիզոնէն գրուած նամակ մը կը ծանուցանէ թէ երկար ժամանակէ 'ի վեր Թամշարայի մէջ ազգային մանկուոյն ուսման և գաստիարակութեան առն մը չի գտնուելով, և ժամանակին պարագայներն ալ մինչև ցարդ չներելով տեղւոյն հայ ժողովրդեանը որ այս ամենակարևոր պիտոյքը լեցընեն, տեղւոյն հայազգի մանկտին իրենց ամենէն թանկագին օրերը փողոցներու մէջ ընդվայրացած կորսնցընելու վրայ էին։

Այս ցաւալի վիճակը բնիկ Թամշարացի և հիմա Տրապիզոնի մէջ վաճառականութեամբ զբաղեալ մեծարգոյ Ա. աղան ազա Յ. Խաչեանի խղճին դպչելով, ասկէ քանի մ՝ամիս առաջ ազգասիրաբար իւր հայրենիքը դացեր, և անխնամ մանկանց գոնէ նախակրթարան մը բանալու դիտաւորութեամբ քանի մը բարեսեր և ձեռնհաս անձանց ակնարկութեամբ սուրբագրութիւն մը բանալով 7500 ղուրուշ

հաւաքեր և փայտաշէն դպրոց մը կառուցեր են։ Սակայն լոկ նիւթական շէնքով գոհ չըլլալով՝ յարմար վարժապետ մը գրանելու աշխատած ժամանակ, բարեբաղդաբար Էրժ. Կարապետ վարդապետը Շապին Գարահիսարու և Թոմաշարայի առաջնորդ ըլլալով, իւր հետ հոն տարեր է Ս. Փրկչի աշակերտներէն Գ. Յարութիւն Աբիկեան ուսումնասէր երիտասարդը, որ հաճութեամբ յանձն առեր է նոր բահատատ դպրոցին վարժապետութեան պաշտօնը, և իրեն որոշուած ամսականին մէկ քառորդն ալ ազգին նուիրելով՝ քիչ միջոցի մէջ տեղւոյն անխնամ մանկունքը ժողովեր, և քերականութեան, թուաբանութեան, ազգային պատմութեան և ձայնաւորի մէջ փոքր 'ի շատէ կրթելով՝ իր աշխատութեան յաջող արդիւնքը մասնաւոր քննութեամբ մը ցոյց տուեր է։

Աղդասէր ուսուցչին այս անձնուիրութիւնը և տպայոց վրայ կարմ միջոցի մէջ տեսնուած յառաջադիմութիւնը Թամզարայի մեր հանդիսաց դրդիռ մ'ըլլալով՝ ուխտ ըրեր են ձեռքերնուն եկած ամեն օգնութիւնը չխնայել դպրոցին, և իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն թէ՝ պատճառ եղող մեծարգոյ Ա. Աբրդան աղա Խաչեանին, թէ՝ արժանապատիւ Առաջնորդին և թէ՝ Գ. Յարութիւն վարժապետին։

Մէճմուայի խոշոր բաներուն մեկնութիւնը չկրցանք ստանալ իրմէ, և համոզուեցանք որ ստանալիք չունինք։ Իսկ իր բարձր Մէ-Մալատէ (խորհրդածութիւնք կամ նկատմունք) ըսածը՝ որ իր լեզուն ու գրիչը կապեր կաշկանդեր են արդարութեան ու ճշմարտութեան հզօր ձայնին առջև, հին ճարտասանական ձև մ'է եղեր, փախուստի ճանրայ մը՝ որ ձախող դատեր պաշտպանելու հարկին մէջ գրանուող դժբաղդ փաստաբաններու վերջին ապաւէնն է։

Սակայն ձախողութիւն մը շատ անդամ մինակ չգար։ Մէճմուան իր յուսահատ դայրուցին ճնշումէն ազդիս լուսաւորչական մասին և անոր կը ղեկին դէմ սրսին մէջ մթերած թոյնը դուրս ժայթքելու ասիպուերէ՝ անանկ վաճառականի նման հին տումարներ խառնելով և ապդին մէկ մասը մուսին դէմ տարելութեան դրդռելով։ Ընդոգբելի ոխակալութեան ոգւով մը ներշնչեալ, չի ներեր Լուսաւորչական հայոց որ իններեսունեալորդ դարը բերանին առնուն, ազգային սիրոյ, ներողամտութեան, քրիստոնէական անխարութեան, խաղի և կարծեաց ազատութեան, մէկ խօսքով՝ ներկայ դարուս պարծանք եղող փրկաւէտ սկզբանց վրայ խօսին։ Ինչո՞ւ համար արդեօք։ — Ա՛ման զի ժամանակաւ հայ սրբազան մը ուրբաթ օրը ձուկ վաճառող հայեր ծեծեր է, և այն ծեծ ուտողներէն մէկ քանին Մէճմուայի ազգականներն են եղեր։

Պարդացինք այս անհարկի տողերը և նոգկանք եկաւ մեզ։

Ընհեթեթ բանդադուշանք մ'է այս՝ ոչ միայն Լուսաւորչական արդի ներողամիտ հայ ժողովրդեան դէմ, որուն ըստակովը զինքը կը քամահրէ Մէճմուան, այլ ընդհանուր քաղաքակրթեալ աշխարհի դէմ։

Բարձր խորհրդածութիւններով պանծացող Մէճմուան չկրնար մտածել, որ այս օրուան օրս աշխարհի քաղաքակրթութեան ու լուսաւորութեան առաջնորդն եղող Գաղղիական մեծ ազգն իսկ՝ ճիզվիթական արիւնախանձ մոլեռանդութեան գործիք եղած է ժամանակաւ։ Չկրնար մտածել, որ ուրբաթ օրը ձուկ ծախելու կամ ուտելու համար հայ սրբազանին զարկած ծեծը ցաւալի մոլեռանդութեան գործ մ'է արդարև, բայց Սէն Պարթէլըմիի կոտորածներուն, Տռակոնատներուն, Գերմանիոյ մէջ վաղած արեան հեղեղներուն և Հռոմի ու Սպանիոյ հաւատաքննութեանց մարդատոհութիւններուն հետ չկրնար կշռուիլ։ Կը հեռաւի ուրեմն, որ Գաղղիա ալ այս օրուան օրս մարդասիրութիւն, լուսաւորութիւն, քաղաքակրթութիւն բառերը պէտք չէ բերան առնու և աշխարհի քարոզէ, վասն զի ժամանակաւ Սէն — Պարթէլըմիի և Տռակոնատներու խժական անգթութիւններն ըրած է թելադրութեամբ հռոմէական կղերին։

Այո՛, անողո՛ք Մէճմուա, Գաղղիա դործեց այն բարբարոսավայել անգթութիւնները, բայց ութեւտասներորդ դարուն վերջերը զանոնք հետախաղաղ ջնջեց և խղճի ու կարծեաց ազատութեան վեհ սկզբունքն հրատարակեց։ Ինն և տասներորդ դարն ալ նուիրագործեց այն սկզբունքը, որ այսօրուան օրս Օսմանեան բարեխնամ տէրութեան ուշիմ կառավարութիւնն ալ ընդունած է, բայց Եւրոպայի մէկ քանի հռոմէադուսան երկիրներու, Հռոմի և Սպանիոյ մէջ տակաւին մնաց չէ գտած։

Ինչ որ էր ութուտասներորդ դարը Գաղղիացւոց համար, նոյն է իններեսունեւորդ դարն ալ Հայոց և ո՛րչափ շատ ազդաց համար։

Հայոց ազդն ալ միջին դարերու հռոմէական մոլեռանդութեան ազդեցութիւններէն ազատ չկրցաւ գտնուիլ, և իր հովիւներէն ոմանք իր եկեղեցւոյն մարդասէր ու ներողամիտ սկզբունքէն խոտորեցան, այո՛։ բայց վերջապէս ճանչեց ազգն այն սխալ ընթացքը, և այս օրուան օրս սիրոյ ու ներողամտութեան ձեռք կերկնցընէ իր վերաւորեալ եղբարց։

Ի՞նչ անուն տալու է ուրեմն Մէճմուայի, որ յանուն իններեսունեւորդ դարու, յանուն քաղաքակրթութեան, յանուն քրիստոնէական անխաբութեան խօսողի մը դէմ ոխակալութեան ու եղբայրասերութեան սև դրօշը կը պարզէ՝ հին տխուր յիշատակներ արթնցնելով, որոց վրայ արդէն շատ ցաւած է Հայ ազգը, և որոց յիշատակն անհետացնելու կաշխատի հայ մագդի եղբարց սրտերէն։

Մէճմուան սպառնացեր է մեզ, որ «Սպանիոյ հաւատաքննութեան քսանմե-«լի դաղանիքներն հրատարակենէս և-«տև», (չենք գիտեր ինչո՞ւ Մէճմուայի ջիղերուն կը դպչի մեր այս ձեռնարկու-«թիւնը), եթէ անոր երկրորդ հատոր «մ'ալ աւելցնել ուզենք, ինքը կրնայ «տասնվիններորդ դարու Խալէ Խալէ անց-«քերով լեցուն հատոր մը մեզի ընծայել։»

Մէճմուայի հոգին և սկզբունքը կը բողոքի մը համար սպառնալիք մ'է այս։ Բայց մենք իր կարծիքէն չենք։ Ընդհակառակն՝ անկեղծարար կը փափաքինք որ ազգին պատմութիւնն անկողմնակալ և կատարեալ ըլլալու համար՝ այդ ախուր էջերն ալ դուրս չմնան։ Ա՛ման զի պատմութիւնն ազգի մը հայելին է։ իր կատարելութեանցը հետ թերութիւնները, առաքինութեանցը հետ մոլութիւնները, բարեգործութեանցը հետ յանցանքներն ու սխալանքներն ալ պէտք է տեսնէ անոր մէջ, և ինքզինք ուղղելու կամ նոյն պակասութեանց մէջ վերստին չեկնալու փոյթ ունենայ։

Եւ յաղիսի հատոր մը սիրով կընդունինք անկողմնակալ և արդարախոհ հեղինակի մը ձեռքէ։ Բայց թէ որ Մէճմուան ալ կը յոժարի այդ ձեռնարկութիւնն ընելու, կիմացնենք իրեն բարեկամաբար որ Հայ կղերն ոմանց ժամանակաւ գործած մոլեռանդ անողորմութեան գործերը պատմելէն ետև՝ չմոռնայ խոշոր տառերով աւելցնելու թէ ԱՆՈՆՑ ՄԵԾ ՎԱՐԺԱՊԵՏՆԵՐԸ ՀՌՈՄԻ ԵՒ ՍՊԱՆԻՈՅ ՄԱՐԳԱԽՈՇՈՇ ՀԱՒԱՏԱՔՆՆԻՉՆԵՐՆ ՈՒ ՃԻԶՈՒԻԹՆԵՐՆ ԵՂԱԾ ԵՆ ԵՒ ՈՉ Ս. ՆԵՐՍԷՍ ՇՆՈՐՀԱԼԻՆ։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՅՈՒԼԻԱՆԷ ԳՕՄԱԼԸ

ՊՕՂՈՍԵՒՎԻՐԳԻՆԻԱ

Երգոյ Գ. Սրասլիոն Հէքիմեան հայազգի յաջողակ դերասէն աշխատասիրեալ։ Առաջինը թատերական ճարտարահիւս ողբերգութիւն մ'է դրաբառ լեզուով, նոյն իսկ հեղինակին մտայ ծնունդը։ Երկրորդը թատերական գեղեցիկ քերթուած մ'է Ընդդիմերէնէ հայ աշխարհաբառ լեզուի թարգմանուած։ իսկ երրորդը Զօրոս և Վիրգինիայի սրտառուչ վէպէն քաղուած թատերգութիւն մ'է որ անցեալ տարի Ռէբրայի Երևելեան թատրոնին մէջ ներկայացուելով՝ խիստ յաջող ընդունելութիւն մը գտաւ։

Այս երեք աշխատասիրութիւնները մէկ հատորի մէջ տպուելով՝ ազգիս բանասիրաց ընթերցանութեան արժանի դիրք մը եղած են, որ ուզողը մայրաքաղաքիս հայ գրավաճառներէն կրնայ ստանալ։

ՌԻՍՈՒՄ ՆԱԿԱՆ

ԶԲՕՍԱՆԱՑ ԹՈՒՂԹ

Պ. Բժիշկ Հայկունիէն խմբագրեալ երսունուերկու հարցումներով ու պատասխաններով և երսունուերկու գատ թուղթերու բաժնուած համառօտ Հայոց պատմութիւն մ'է, որ մանր տպայոց համար տեսակ մը թղթախաղ ձևացընելով՝ զանոնք կ'ըմբռնցընէ և միանգամայն կը կրթէ։

Կը գտնուի հեղինակին և մայրաքաղաքիս ամեն հայ գրավաճառաց քով։ Գին 3 ղուրուշ։

ԱՍԱՐԸ ԳԱՅՍԷՐԻՅԷ

Աղդասիրութեան և ուսումնասիրութեան յորդոր մ'է արդի Պ. Կարապետ Փանոսեանի գրչէն ելած և քանի մը բանասէր Կեսարացի ազգայնոյ ծախիւքն 'ի լոյս ընծայուած։

ԳՈՒՆԻ

ԿԻԻԼԻՆԵԱՎԷՏԻԳՐԱՆԸՆ

ՏԷՀՇԷԹԼՈՒ ՎԷՑԱԹԼԷՐԻ

ՀԻՔԵԱՅԷՍԻ

218 Երեսէ բաղկացեալ ընտանեկան հետաքրքրաշարժ վէպ մը նէ։

Այրաքաղաքիս ամեն հայ գրավաճառներուն քով կը գտնուի։

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

Սամաթիոյ Հունեան Տիկնանց ընկերութեան նոյն անուն աղջկանց դպրոցի համար նպաստի տոմսակներուն վիճակահանութիւնը հինդշաբթի օրը բարեմաթիւ նպաստող Տիկնանց եւ ընկերու հետ և այլն ներկայութեամբ կատարուեցաւ և հետեւեալ թիւերը վաստակեցան։ ուստի որոնք քով որ այս թիւերէն կայ՝ կրնան Հունեան վարժարանը երթալով իրենց վաստակն ընդունիլ։

Վաստակ։	Տոմսերուն թիւը։	Վաստակ։	Տոմսերուն թիւը։
1։	880	28։	1554
2։	1428	29։	988
3։	1919	30։	1684
4։	1760	31։	1252
5։	1966	32։	1612
6։	1495	33։	1751
7։	168	34։	1788
8։	1540	35։	309
9։	281	36։	746
10։	1461	37։	1029
11։	1345	38։	1967
12։	1865	39։	1670
13։	1206	40։	562
14։	1325	41։	1187
15։	576	42։	1408
16։	428	43։	234
17։	404	44։	496
18։	1736	45։	1063
19։	1224	46։	1227
20։	1528	47։	1313
21։	717	48։	346
22։	1156	49։	913
23։	6	50։	1688
24։	716	51։	332
25։	1544	52։	405
26։	1816	53։	447
27։	330	54։	797

ՀՈՒՍԱՓԱՏԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

(ԿԻՏ—ԱՔՕՌ)

Նուագայարդարը՝ երաժշտական ներդաշնակութեան համար նոյն բանն է՝ ինչ որ է անկիւնաչափը և կարկինն երկրաչափութեան համար։ Աօկա՛ գործիք մ'է որով ամեն մարդ կարող կըլլայ դաշնակը (բիանօ) ճշդիւ յարդարելու (ահէնկլ մէք)։ Աւանդ վարպետի օգնութեան կրնայ գործածուիլ, և նուագարանին ալ բնաւ վնաս չպատճառեր։ Գին 35 ֆրանք։

Կը գտնուի Ռէբրայի մեծ փողոցը թիւ 485 Պ. Մէֆրէտիի վաճառատունը։

ՄՈՐԹԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԵՐ

Հնդկաստանի եւ Գաղղիոյ մէջ ամենէն երեւելի բժշկաց ըրած փորձերով հաստատուած է որ ֆ. Էրին բժշկին գտած Խառօքոթիլ Ազիաթիքա բոյսին հատերն ուշիրօպը օգտակարագոյն դեղերն են ամենատեսակ որքիններու (թէմրէի) եւ ուրիշ մորթի հիւանդութիւններու խոյլի (սբրաճա) եւ հնացեալ յօդացաւերու։

Կը գտնուի Ռէբրայի մեծ փողոցը Թէքկէի վարի կողմը թիւ 485 Բիւպլիքաթէօռ ծէնէռալի անօրէն Մ. Մէֆրէտիի գրատունը։

ԿԱՐ ԿԱՐԵԼՈՒ ՄԵՔԵՆԱՅ

Ա՛ֆթասն և ընկ. գործարանէն ելած այս կարգ կարելու մեքենայներն ամենէն ընտիր և կատարեալն են. ամեն տեսակ կարելու կը յարմարին դերձակներու, կոշկակարներու, խղրարաշներու, կտաւեղէններու, մետաքսեղէններու, և այլն և այլն, և կարած կարերն ալ երբէք չեն քակուիր։

Թիւ 1. գին 250 ֆրանք.
» 2. » 350 »
» 3 և 4 » 350—400 ֆրանք.

Կը գտնուի Փարիզ Ռամպիւթօ փողոց 30։

Պէշիկթաշի Հայկազեան ընկերութեան արդեամբը տպուած գրքերը։

Առաջնորդ Հայ ընթերցանութեան կամ նոր քերական և հեղարան, գին մէկ ղուրուշ։ Պարզ տպայոց գին 4 ղուրուշ։ Նախադիտելիք մանկանց գին 5 ղուրուշ։ Թուագիտութիւն համառօտ գին 3 ղուրուշ։ Երերականական վերլուծութիւն գին 6 ղուրուշ։ Նոր Երերականութիւն Գարագաշեան գին 8 ղուրուշ։ Ընդութին Պետրոս վիպասանութիւն գին 3 ղուրուշ։ Բարոյականք Պլուտարքեայ Հատոր Բ. գին 2 ղուրուշ։ Նոյն Հատոր Գ. գին 3 ղուրուշ։

Կը ծախուի Կ. Պոլիս գրավաճառ Գ. Յարութիւն Մարդարեանի եւ Պ. Պաղտասար Սրապեանի խանութները։

ԶԿԱՆ ԻՒՂ

ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ՄԱՔՐՈՒԱԾ

ԱԽՈՐԺԱՀՈՏ ԵՒ ՔԱՂՑՐԱՀԱՄ

Ուրիշ ամեն ձկան իւղերուն մէջ այս միայն չունի ձկան հոտ և համ. Շրջիկ դեղագործին գտած միջոցովը պատրաստուած։

Կը գտնուի Ռէբրա Տէլա Սուտայի դեղարանը։

ԳՐԱՄՈՑ ԱՐԺՈՂՈՒԹԻՒՆԸ	Դշ. Ղրշ.	Եշ. Ղրշ.	Ուր. Ղրշ.
Օսմանեան լիրա Մէճիտիէ	101	101	101
« 20նոց արծաթ	58-30	58-30	58-10
Թահվիլաթը միւմթազէ	52-20	52-20	52-10
Խամը ճէտիտէ հին	52-15	52-15	52-10
« « նոր	51-10	51-20	51-10
« « վերջին			
Սէրկի 10 տր. տկս. առն.			

Օգնական Խմբագիր Խմբագիր-Տնօրէն
Ա. Մ. ԳԷՈՐԳԵԱՆ Կ. Ս. ԻԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
Կ. ՊՕԼԻՍ ՁԻՆԻԼԻ ԽԱՆ